

Justitiedepartementet

Angående lagrådsremissen Slopad straffrabatt för unga myndiga vid allvarlig brottslighet

Ekobrottsmyndigheten lämnar härmed sitt yttrande över rubricerad promemoria. Myndigheten, som i övrigt inte har någon erinran mot förslagen, vill beträffande förslaget till slopad ungdomsreduktion vid straffmätningen för allvarliga brott framföra följande.

Ekobrottsmyndigheten framhöll i sitt remissvar över betänkandet Slopad straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85) att en effektiv ordning för att skärpa reglerna för unga vuxna som begår brott kunde vara att de unga vuxna i vissa situationer inte skulle kunna åtnjuta någon ungdomsrabatt. Exempel på sådana situationer skulle kunna vara när brott begås i organiserad form, när lägsta föreskrivna fängelsestraff för ett brott överstiger en viss nivå eller vid återfall i brott.

I nu aktuell lagrådsremiss föreslås en slopad straffrabatt för unga vuxna som döms för ett brott där lägsta föreskrivna straff är fängelse ett år. Vidare föreslås att även försök, förberedelse och stämpling till samt underlåtenhet att avslöja sådant brott ska undantas från straffrabatten.

Det är Ekobrottsmyndighetens erfarenhet att grov ekonomisk brottslighet och grova förmögenhetsbrott ofta utgör en del av den grova organiserade brottsligheten, dvs. allvarlig brottslighet. Unga vuxnas delaktighet i den grova ekonomiska brottsligheten utgörs t.ex av grova penningtvättsbrott genom att upplåta sitt bankkonto till annan och att göra uttag av kontanter i uttagsautomater. Att utforma lagstiftningen med utgångspunkt i brott där lägsta föreskrivna straff är fängelse ett år medför att brottslighet som kan utgöra en del av grov organiserad brottslighet ändå kommer att omfattas av straffrabatt för unga vuxna. Om syftet med den nu föreslagna lagstiftningen är att allvarlig brottslighet ska undantas från straffrabatt när det gäller unga vuxna, bör även ekonomisk brottslighet omfattas av förslaget. För exempelvis grovt bedrägeri, grovt penningtvättsbrott, grovt skattebrott och grovt bokföringsbrott är lägsta föreskrivna straff fängelse sex månader.

Den föreslagna lagstiftningen riskerar vidare att resultera i oönskade skillnader vid lagföringen av unga vuxna. Som exempel på detta kan följande situationer anges.

Exempel 1.

En person som är 18 år döms för ett enstaka rån av mindre allvarlig karaktär. Eftersom det för rån är föreskrivet lägst fängelse ett år, kommer gärningen att undantas från straffrabatten. Straffvärdet för gärningen motsvarar fängelse ett år, vilket gärningsmannen döms till.

Exempel 2

En person som också är 18 år döms för grovt penningtvättsbrott för vilket lägsta föreskrivna straff är fängelse sex månader. Med hänsyn till straffskalan för grovt penningtvättsbrott omfattas brottet av straffrabatten. Straffvärdet för gärningen i detta fall är också ett år. Vid straffmätningen av det grova penningtvättsbrottet ska personens ungdom beaktas och straffmätningens värde bestäms till fängelse sex månader.

Gärningarna i exemplen ovan har samma straffvärde, men vid straffmätningen behandlas de olika. Det innebär att gärningar med samma straffvärde kommer att bedömas olika vid straffmätningen. Straffskalorna för de grova ekobrotten är relativt låga. Den föreslagna lagstiftningen riskerar att ytterligare urholka påföljderna för de unga vuxna när det gäller grova ekobrott i jämförelse med annan allvarlig brottslighet.

Den föreslagna lagstiftningen leder vidare till oklarheter i hur flerfaldig brottslighet ska behandlas. För att exemplifiera och utgå från exemplen ovan kan man anta att personen döms för både rån och ett antal grova penningtvättsbrott. Enligt 29 kap. 1 § brottsbalken ska straffet bestämmas för den samlade brottslighetens straffvärde. Därefter ska straffmätning ske. Straffrabatten beaktas först vid straffmätningen. Vid straffmätningen ska rånet undantas från straffrabatten medan de grova penningtvättsbrotten ska omfattas av den. Frågan hur denna situation ska hanteras behandlas inte i lågrådsremissen. Denna oklarhet riskerar att leda till en oenhetlig rättstillämpning.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Monica Rodrigo. I den slutliga handläggningen har biträdande rättschefen Birgitta Resenius deltagit. Verksjuristen Magdalena Vaeren har varit föredragande.

Monica Rodrigo

Magdalena Vaeren

Expedition till
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till
juL5@regeringskansliet.se
ju.a@regeringskansliet.se